

Saksnummer	Utvalg	Møtedato
	Formannskapet	
	Kommunestyret	

Saksbehandler: Steinar Stien

Hjemmel: -Forskrift om organisering, bemanning og utrustning av brann- og redningsvesen og nødmeldesentralene (brann- og redningsvesenforskriften)
-Lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven)

Endring Rødøy Brannvesen 2025

Kommunedirektørens innstilling:

1. Kommunestyret bevilger inntil kr 1 500 000,- til gjennomføring av kurs for 22 av totalt 73 brannmannskaper.
2. Administrasjonen gis fullmakt til å gjennomføre formell tilsetting i 0,77 % fast stilling av alle som inngår i brannkorpset. Anslagsvis kostnad kr 4 263,- pr brannkonstabel. Samlet årlig kostnad når alle er ansatt blir kr 311 205,-.
3. Administrasjonen gis fullmakt til kjøp av konsulentstøtte til ROS analyse, forebyggendeanalyse og beredskapsanalyse. Kostnadsanslag kr 180 000,-.
4. Administrasjonen gis fullmakt til å utarbeide avtale med Rana Brann, for å få på plass en godkjent ordning i kommunen. Avtale legges frem til politisk behandling når den foreligger. Årlig kostnad kr 550 000,-.
5. Avvikling av dagens overordnede brannvakt gjennomføres når ny avtale er på plass.
6. Kostnader dekkes over disposisjonsfondet.

Sammendrag

Som første ledd i å få et godkjent brannkorps i kommunen, utdanner vi 22 personer fordelt på alle kretsene hvor det er tilgjengelig slukkeutstyr. Kostnadene med gjennomføring av kursene blir på kr 787 600,- I tillegg til dette kommer kostnader til arbeidstid, materiell og reiser inn til øvingsfeltet i Rana. Samlede investeringen komme på anslagsvis kr 1 500 000,-. I tillegg til dette utredes muligheten med at Rana brannkorps på vegne av Rødøy kommune påtar seg ansvaret med å kjøre tilsyn, ivareta feiertjenesten, samt ivareta den overordnede brannberedskapen i kommunen. Før en avtale kan inngås må det utarbeides ROS analyse, forebyggendeanalyse, samt beredskapsanalyse i kommunen, for å kunne dimensjonere Rødøy brann sitt dimensjoneringskrav i henhold til Forskrift om organisering, bemanning og utrustning av brann- og redningsvesen og nødmeldesentralene (brann- og redningsvesenforskriften).

Saksopplysninger

Dagens brannvesen

Rødøy brannvesen er organisert som et frittstående brannvesen, og har 4 personer som ivaretar den overordnede brannvaktordningen, samt 73 frivillige som har sagt seg villig til å stå på varslingsliste i de ulike kretsene i kommunen. Lovverket ble endret for noen år tilbake, og alle mannskaper som skal være med i en operativ branntjeneste skal inngå i deltidsbrannkorpset. Med dette innebærer det at alle de som tidligere har vært frivillige med i brannkorpset nå må ansettes i en liten %-stilling, og alle må ha gjennomført nettbasert kurs i brannvern samt brannkonstabel deltidskurs.

Brannkorpset

For å klare å utdanne godkjente brannkonstabler i Rødøy må det påregnes en del kostnader med kurs. Disse kostnadene er ikke tatt med i årets budsjett, da vi ikke har hatt tilgang til disse kursene før nå. Nå har Rana Brann og Feiertjeneste sagt seg villig til å gjennomføre slike kurs med våre mannskaper.

Vi har tatt en gjennomgang av alle vi har på listene i de ulike kretsene og funnet frem 22 kandidater som vi mener i første omgang blir de rette til å ta disse kursene. Kursene består av følgende momenter:

- Nettbasert grunnopplæring i regi av Norges Brannskole
- Teoretisk kurs med kompendier fra Rana brann og feiertjeneste
- Praktisk trening på Rana brannvesen sitt øvingsfelt.

De utvalgte personene i de ulike kretsene vil da være i stand til å ivareta brannslukking på en sikker og forsvarlig måte. Neste steg blir gjennomføring av kurs som utrykningsledere, men dette vil man planlegge litt på sikt med de aktuelle kandidatene i de ulike kretsene.

For å komme frem til en stillingsbrøk som vil være fornuftig å ansette mannskapene i, har vi lagt til grunn alle hendelsene de siste 10 årene, og fordelt arbeidstid på tilgjengelig mannskaper. En slik beregning gir en deltidsstilling på 0,77%.

Organisering av brannvesenet

Som et ledd i å se på alternative organiseringer av Rødøy brannvesen tok vi kontakt med kommunene Vefsn, Alstadhaug, Rana og Lurøy, for å se på mulighetene med å bistå Rødøy kommune i organisering av et godkjent brannvesen. Vi tok også kontakt med Salten Brann, for å høre om dette kunne være noe som kunne inngå i deres drift. Etter et års forhandlinger og gjentatte dialoger kom vi frem til at den beste farbare veien var å inngå avtale med Rana Brann og Feiing.

Vi har allerede avtale med Rana Brann og feiing i forbindelse med slukkeavtale i Melfjordbotn, og med Lurøy kommune som ivaretar Øresvik krets. Rødøy kommune har avtale med Lurøy kommune om at vi ivaretar ansvaret for brannslukking på Storselsøy og på Nessøy. Lurøy kommune har utarbeidet en avtale med Rana Brann og feiing om overordnet brannberedskap m.m.

Det er i og med at det allerede er et samarbeide med Rana Brann og Feiing, naturlig å velge dem som samarbeidspartner videre for Rødøy kommune når vi skal utvide omfanget av samarbeidsoppgaver.

Etter gjentatte dialoger med Rana Brann og Feiing har de sagt seg villig til å bistå Rødøy kommune med organisering av brannvesenet i kommunen. I det inngår overordnet vaktberedskap, føre offentlig oversikt over brannvesenet. Innrapportering av hendelser, samt årlig oppdatering i BRIS systemet, og oppdatering av varslingslistene vi har med 110 sentralen. De møter på vegne av Rødøy kommune når det gjelder årsmøter i 110 sentralen. For dette arbeidet samlet sett trenger de kr 550 000,-. Dette beløpet er i utgangspunktet beregnet ut ifra selvkost. Dette vil være en betydelig lavere kostnad enn å fortsette å drifte den overordnede vaktstyrken vi har i kommunen som i dag. I 2024 beløp disse utgiftene seg til kr 1 530 000,-.

Selv om vi velger å kjøpe tjeneste fra Rana Brann og Feiing, så er det fornuftig å vurdere å ha tilgjengelig en eller annen form for driftsvakt i kommunen. En slik stilling har ikke krav til utdanning. Det kan også være fornuftig å velge en løsning med driftsvakt kun i helger/høytider og ferieperioder. Brannsjefen i kommunen vil uansett være kommunalsjef Teknisk, da kommunen ikke kan delegere denne oppgaven.

Feiertjenesten

Ved å inngå avtale med Rana Brann og Feiing vil det også være naturlig at det inngås avtale om gjennomføring av tilsyn og feiertjeneste i kommunen. Rana Kommune har sagt seg villig til gjennomføring av dette, og som det fremkommer av vedlagt rapport fra BDO, er Rødøy kommune nødt til å forbedre denne tjenesten.

Vurderinger

Det er sendt ut forespørsel til 22 personer fra listen over de som har sagt seg villige til å delta i korpset, om å delta på kurs. Mannskapene er fordelt i alle kretsene hvor vi har slukkeutstyr. I skrivende stund har ikke alle svart på henvendelsen angående deltakelse i kurs og opplæring, men dette vil vi purre på slik at vi får flest mulig med på kurset.

Det nettbaserte kurset koster kr 5800,- og kurset for brannkonstabel deltid koster kr 30 000,-

Skal Rødøy kommune ha et fungerende godkjent brannkorps er vi nødt til å starte utdanning av mannskaper, og denne kursserien blir første ledd i å få mannskaper godkjent, slik at de kan delta i slukking av brann på en sikker og forsvarlig måte.

Gjennomføres utdanningen av mannskaper er de skolert til å kunne drive slokkearbeid organisert fra et sentralt brannvesen som for eksempel Rana Brann og Feiing.

Ved varsling av brann til 110 sentralen, går henvendelsen over til Rana Brann og Feiing. De alarmerer mannskaper i de kretsene det er nødvendig. Det er Rana Brann og Feiing som setter stedlig utrykningsleder, og koordinerer arbeidet helt til det er kontroll på situasjonen, på samme måte som dagens overbefalsvakt arbeider.

Konklusjon og anbefaling

Det anbefales på det sterkeste at vi starter opp med utdanning av mannskaper slik at de er rustet til å bidra inn i tjenesten vi er lovpålagt, og at kommunestyret bevilger tilstrekkelig midler slik at dette kan gjennomføres. Det er også viktig at mannskaper ansettes i en mindre prosentstilling slik at kommunens forsikring gjelder ved en eventuell ulykke/skade som kan oppstå under utrykning. Det anbefales på det sterkeste at Rødøy kommune inngår avtale med Rana Brann og feiing for å ivareta alle innbyggere og huseiere på en forsvarlig og forskriftsmessig måte, både når det gjelder brann, tilsyn og feiertjenesten.

Rødøy kommune, 21.01.2025

Harald Einar Erichsen
Kommunedirektør

Steinar Stien
Kommunalsjef teknisk

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevet signatur.

Vedlegg:

- 1 Forvaltningsrevisjon brann og feiing Rødøy kommune - Utkast
- 2 Mannskaper 2025

<Vennligst ikke slett noe etter denne linjen>

Rapport

FORVALTNINGSREVISJON
INNENFOR BRANN OG FEIING
FOR KONTROLLUTVALGET I
RØDØY KOMMUNE

2. februar 2025

Stein Kittelsen

Innhold

1	Sammendrag og forslag til tiltak	3
2	Innledning	5
2.1	Bakgrunn for oppdraget.....	5
2.2	Formål og problemstillinger.....	5
2.3	Metode og vurdering av datagrunnlag	6
2.4	Avgrensninger	6
2.5	Kort om brann- og feievirksomheten i Rødøy kommune	7
3	Kommunens brannordning	10
3.1	Revisjonskriterier	10
3.2	Observasjoner og vurderinger mot revisjonskriteriene	11
3.3	Vår vurdering.....	14
3.4	Konklusjon	15
4	Gjennomføring av brann- og evakueringsøvelser	16
4.1	Revisjonskriterier	16
4.2	Observasjoner og vurderinger mot revisjonskriteriene	16
4.3	Vår vurdering.....	17
4.4	Konklusjon	17
5	Selvkostordning for feiing i samsvar med lovkrav	18
5.1	Revisjonskriterier	18
5.2	Observasjoner og vurderinger mot revisjonskriteriene	19
5.3	Vår vurdering.....	21
5.4	Konklusjon	22
6	Innkrevning av feiegebyr.....	23
6.1	Revisjonskriterier	23
6.2	Observasjoner og vurderinger mot revisjonskriteriene	23
6.3	Vår vurdering.....	25
6.4	Konklusjon	26
7	Høringsuttalelse	27
7.1	Rådmannens uttalelse	27
7.2	Revisors kommentar til rådmannens uttalelse	27
8	Vedlegg.....	28
8.1	Metode og avgrensninger	28
8.2	Resultat fra kvantitative undersøkelser	29
8.3	Oversikt over særskilte brannobjekter	36

1 Sammen drag og forslag til tiltak

Kontrollutvalget i Rødøy kommune har bestilt en forvaltningsrevisjon innen brann- og feiing i Rødøy kommune, med vekt på om kommunen har en brannordning som ivaretar oppgaven som innsatsstyrke i forbindelse med brann, og om kommunen har en selvkostordning for feiing i samsvar med lovkravene.

Formålet med gjennomgangen er todelt:

- I hvilken grad har kommunen en brannordning som ivaretar oppgaven som innsatsstyrke når det oppstår brann. Er det lagt planer for gjennomføring av brann- og evakueringsøvelser? I hvilken grad gjennomføres øvelsene?
- I hvilken grad har kommunen en selvkostordning for feiing i samsvar med lovkrav? I hvilken grad har kommunen tilfredsstillende grunnlag for innkreving av feiegebyr for bygninger med ildsted (ordinære boliger og fritidsboliger).

Revisjonen har tatt stilling til fire hovedproblemstillinger, gjengitt i tabellen under.

Nr.	Problemstillinger
1.	I hvilken grad har kommunen en brannordning som ivaretar oppgaven som innsatsstyrke når det oppstår brann?
2.	Er det lagt planer for gjennomføring av brann- og evakueringsøvelser, og i hvilken grad gjennomføres øvelser?
3.	I hvilken grad har kommunen en selvkostordning for feiing i samsvar med lovkrav?
4.	I hvilken grad har kommunen tilfredsstillende grunnlag for innkreving av feiegebyr for bygninger med ildsted (ordinære boliger og fritidsboliger)?

Tabell 1: Problemstillinger for forvaltningsrevisjon av brann og feiing i Rødøy kommune. Kilde: Utarbeidet av BDO, basert på bestillingen fra kontrollutvalget.

Basert på utførte kartlegging og analyse, samt innhenting av revisjonsbevis, er det revisors vurdering at kommunen i liten grad har en brannordning som ivaretar oppgaven som innsatsstyrke når det oppstår brann. Denne vurderingen bygger i hovedsak på følgende funn:

- Brannordningen er utdatert og ikke tilpasset dagens regelverk.
- Kommunen har ikke gjennomført en brannROS-analyse, som skal danne grunnlaget for organisering, bemanning og utstyr for brannstyrken.
- Innsatsstyrken mangler nødvendig kompetanse, og brannbefalet opererer på dispensasjon.
- Brannutstyret er av lav kvalitet og kommunen eier eller har ikke avtale om å disponere båter for å håndtere branner og andre hendelser på øyene i kommunen.

Videre viser revisjonen at det ikke foreligger noen tydelige planer for øvelser og at slike ikke blir gjennomført i tilfredsstillende grad. Dette indikerer et betydelig forbedringspotensial når det gjelder beredskapsarbeid og rutineutvikling.

Revisor skulle også vurdere kommunens praktisering av selvkost. Basert på revisjonen er det revisors vurdering at kommunen ikke har hatt en selvkostordning i samsvar med lovkravene. Denne vurderingen bygger i hovedsak på følgende funn:

- Kommunen har frem til 2021 mangler i dokumentasjon av selvkost og feiing, og enkelte år er det ikke samsvar mellom opplysninger oppgitt i regnskapsnote for fond og selvkostnoten.
- Fondsmidler er ikke håndtert i tråd med selvkostforskriften, og overskudd fra tidligere år er ikke tilbakeført innen fristen på fem år.
- Gebyrene er noen år fastsatt med en prosentvis vekst. Det er det underliggende kostnadsnivået hvert budsjettår som skal være grunnlaget og kommunestyret bør vedta konkrete satser basert på dette.

Videre viser revisjonen at grunnlaget for innkreving av feiegrunnlaget er mangelfullt. I hovedsak blir det ikke fakturert på fritidsboliger. Innføring av nytt system fra 2024 har bedret oversikten over grunnlaget.

Revisor har basert på funnene fra revisjonen gitt følgende anbefalinger:

- Brannordningen i kommunen bør oppdateres og pålagte aktiviteter som en del av denne bør gjennomføres etter en strukturert plan.
- Det bør vurderes behov for å styrke innsatsstyrke og materielle kapasiteter og kompetanse, og å sørge for anskaffelse / tilsettelse av nødvendige ressurser til behovet.
- Det bør inngås avtaler med mannskapene og sikre at disse er forsikret slik at de er også i samsvar med forpliktelsene i avtalen med Lurøy kommune.
- Det bør utarbeides en lokal forskrift for feiing og tilsyn tilpasset dagens regelverk.
- Det bør foretas en gjennomgang av regnskapsføringen av direkte driftskostnader for feiing tilbake til 2017, eventuelt tidligere, for å se eventuelle feilføringer og feilrapporteringer. I forbindelse med gjennomgangen bør det vurderes hvilken betydning dette har hatt for de indirekte kostnadene og selvkostberegningene samlet.
- Det bør vurderes å inngå et mer forpliktende samarbeid med nabokommuner om for å sikre nødvendig opplæring og kompetanse innen brannvern, og å sikre at tilsyn og feiing gjennomføres systematisk i samsvar med aktuelle lover for forskrifter.

2 Innledning

2.1 Bakgrunn for oppdraget

Kontrollutvalget i Rødøy kommune har i møte 7. juni 2024 bestilt en forvaltningsrevisjon innen brann og feiing. Kontrollutvalget vedtok følgende:

1. Med bakgrunn i vedtatt Plan for forvaltningsrevisjon 2024-2027, vedtar kontrollutvalget bestilling av forvaltningsrevisjon Brann (og feiing)
2. Innspill og føringer fra kontrollutvalget som skal ligge til grunn for prosjektplan: Kontrollutvalget viser til saksframlegget og ber om at vinkling 1 og 3 legges til grunn for revisors prosjektplan.
3. Kontrollutvalget ber revisor levere forslag til prosjektplan til sekretariatet 14. juni 2024, slik at utvalget kan fatte endelig vedtak ved skriftlig saksbehandling, eventuelt ved fjernmøte

Vedtaket punkt 2 henviser til følgende vinklinger fra saksframlegget, der det definert to hovedproblemstillinger for forvaltningsrevisjonen:

- a. I hvilken grad har kommunen en brannordning som ivaretar oppgaven som innsatsstyrke når det oppstår brann. Er det lagt planer for gjennomføring av brann- og evakueringsøvelser? I hvilken grad gjennomføres øvelsene?
- b. I hvilken grad har kommunen en selvkostordning for feiing i samsvar med lovkrav? I hvilken grad har kommunen tilfredsstillende grunnlag for innkreving av feiegebyr for bygninger med ildsted (ordinære boliger og fritidsboliger).

Det ble i møtet nevnt følgende punkter av medlemmer i kontrollutvalget som tas med i revisjonen:

- Utstyr i brannvesenet.
- Forhold til «førstehjelpsgruppa»/First responder, 113 og brannvesenet inkl. medlemmer av gruppa tilhørende brannvesenet.
- Har fritidsboliger sluppet fri?
- Dom som krever at tilsyn er gjort for å kunne kreve gebyr
- Forskrift for innkreving av gebyr
- Varsel om mulig tilsyn på brann datert 2/5. Avgrensing av forvaltningsrevisjon mot tilsynsmyndighetene.

2.2 Formål og problemstillinger

Kontrollutvalget har gjennom fremlagt prosjektplan fastsatt fire delproblemstillinger:

Nr.	Problemstillinger
1.	I hvilken grad har kommunen en brannordning som ivaretar oppgaven som innsatsstyrke når det oppstår brann?
2.	Er det lagt planer for gjennomføring av brann- og evakueringsøvelser, og i hvilken grad gjennomføres øvelser?

Nr.	Problemstillinger
3.	I hvilken grad har kommunen en selvkostordning for feiing i samsvar med lovkrav?
4.	I hvilken grad har kommunen tilfredsstillende grunnlag for innkreving av feiegebyr for bygninger med ildsted (ordinære boliger og fritidsboliger)?

Tabell 2: Problemstillinger for forvaltningsrevisjon av brann og feiing i Rødøy kommune. Kilde: Utarbeidet av BDO, basert på bestillingen fra kontrollutvalget.

2.3 Metode og vurdering av datagrunnlag

Oppdragene er gjennomført i samsvar med standarden for forvaltningsrevisjon (RSK 001). Dette innebærer blant annet at kommunedirektøren har fått en orientering om oppdraget før oppstart, og en mulighet for å uttale seg om utkast til rapport før endelig rapportering.

Kommunedirektørens kommentarer til rapporten, og revisors eventuelle bemerkninger til disse, blir tatt inn avslutningsvis i denne rapporten.

Oppdraget bygger på intervjuer, dokumentgjennomganger, offentlig statistikk og selvstendige analyser. Intervjureferat er verifiserte.

Se vedlegg for en nærmere metodebeskrivelse.

2.4 Avgrensninger

Revisjonen bygger på intervjuer, tilgjengelig data, selvkostberegninger og gjennomgang av dokumenter som kommunale planer, brannordning, lokale forskrifter og lignende. Revisjonen vil ikke gjøre vurderinger av brannfaglige spørsmål eller risiko på enkelte risikoobjekt som bygg, tunneler og lignende.

Vi finner det riktig å presisere at vi ikke kan påta oss ansvar for fullstendigheten eller riktigheten i det grunnlagsmaterialet som har vært utgangspunkt for revisor sine vurderinger. Dersom vi har mottatt uriktige eller ufullstendige opplysninger, har vi ikke hatt anledning til å avdekke dette ut over overordnede rimelighetsvurderinger.

Vi har vært i kontakt med Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap angående varsel om mulig tilsyn på brann datert 2. mai 2024. Vi har fått svar at det ikke er planlagt noe tilsyn med Rødøy kommune. Varselet var en generell henvendelse og det er ikke varslert spesielle tilsyn mot Rødøy kommune.

Det ble i kontrollutvalget trukket frem en nylig avsagt dom hvor det ble avklart at det ikke var anledning til å kreve feiegebyr uten at pipa blir feid. Dommen er omtalt i Hytteavvisen¹ og finnes på lovdata.² Dommen er en vurdering av den konkrete saken i forhold til Fjord kommunes forskrift om feiing og tilsyn. Fjord kommune har etter dommen endret sin forskrift om feiing og tilsyn³ slik at den er i samsvar med gjeldende

¹ <https://www.hytteavisen.no/nektet-aa-betale-feiegebyr-og-trakk-kommunen-for-retten-rettskraftig-dom-faar-betydning-for-mange-hytteiere.6621678-413497.html>

² <https://lovdata.no/dokument/LFSIV/avgjorelse/lf-2023-104673>

³ <https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/2023-12-18-2489?q=fjord%20kommune>

lovverk. Dommen gjelder ikke Rødøy kommune, da disse ikke har lokal forskrift, men bør inkluderes også i Rødøy kommune dersom disse utarbeider egen forskrift.

2.5 Kort om brann- og feievirksomheten i Rødøy kommune

2.5.1 Brannordningen

Rødøy kommune er en tynt befolket kommune bestående av rundt 1 000 øyer,⁴ med store avstander mellom tettstedene. Kommunen er delt inn i 11 brannkretser.

Brannordningen i kommunen består av rundt 95 frivillige mannskap og en brannsjef.⁵ Det er en innsatsstyrke i hver av de 11 kretsene. Brannberedskapen er organisert med to brannkorps, et stasjonert på Rødøya og et i Tjongsfjord. Førstnevnte blir ansett som et hovedkorps for de resterende øyene i kommunen, og kan bli kalt ut til andre kretser på øyene. Begge de to brannkorpsene er utstyrt med ti til tolv frivillige brannmenn. Resten av mannskapet er fordelt i de ni resterende kretsene.

Slukkeutstyr oppbevares på de to brannstasjonene på Rødøya og i Tjongsfjord, mens de resterende kretsene har depoter med slukkeutstyr.

Per 2023 har Rødøy kommune 13 særskilte brannobjekter,⁶ som inkluderer et utvalg skoler, omsorgssentre, samfunnshus, rådhus, kirker, et handelssted, en gjestegård og en tunnel.

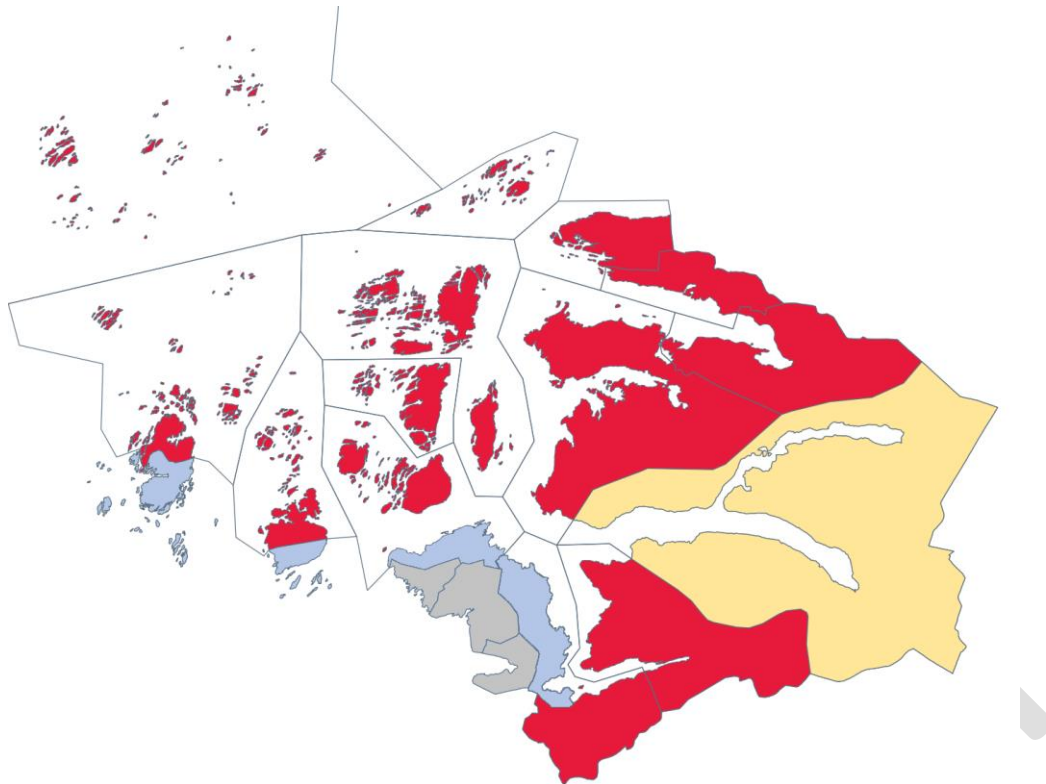
Den overordnede ledelsen i Rødøy brannvesen består en brannsjef. Videre utgjør brannsjefen, kommunalteknisk sjef og avdelingsingeniøren til sammen overbefalsvakten i kommunen. De har en skift-ordning, hvor de går på vakt en uke av gangen. Ved uttrykning mottar befalet på vakt en melding fra 110-sentralen via nødnett. Vedkommende gjør videre en vurdering av hvilke styrker som skal rykkes ut. Etter en utrykning, bruker brannmannskapet et innmeldingssystem kalt Bris for å melde inn alle henvendelser ringt inn via 110, 112 og 113.

Rødøy kommune har gjensidige slokkeavtaler med Rana og Lurøy kommune. Lurøy brannvesen har ansvar for brannberedskap og slokking for hele Tonnes-halvøya, og Rødøy brannvesen har ansvaret for Hestmona og Sørnesøy. Figur 1 viser et kart over de relevante områdene som er omfattet av slokkeavtalene.

⁴ Hentet fra Rødøy kommune sine nettsider.

⁵ Vi har mottatt beskrivelse av brannordningen både gjennom samtaler og intervjuer med relevante personer, og gjennom et overordnet dokument mottatt fra kommunen på gjeldende brannordning.

⁶ Særskilte brannobjekter defineres i Brann- og eksplosjonsvernlovens § 13 som byggverk, opplag, områder, tunneler, virksomheter m.m. hvor brann kan medføre tap av mange liv eller store skader på helse, miljø eller materielle verdier.

Figur 1: Kart over Rødøy og områder med gjensidig bistandsavtale. Kilde: Rødøy kommune, grafisk fremstilling: BDO.

Kartet over viser en oversikt over Rødøy kommune og områder med gjensidig bistandsavtale.⁷ Rød farge viser en oversikt over områder i Rødøy kommune dekket av kommunens egen brannordning. Blå farge er arealer i Rødøy og Lurøy kommune hvor de har en gjensidig bistandsavtale. Gul farge er området i Rødøy hvor Rana kommune bistår ved behov. Grå farge viser den delen av Tønneshalvøya som tilhører Lurøy kommune og ikke er omfattet av en gjensidig bistandsavtale.

2.5.2 Brannberedskapens forhold til akuttgruppe til førstehjelp

Akuttgruppen til Rødøy kommune er en del av «First responder» (akuttgruppe), som er et prosjekt hvor lokale frivillige mannskap tar hånd om skadde pasienter før ambulansetjenestene kommer frem. Rødøy kommune har ikke sykehus i kommunen, og en akuttgruppe som rykker ut bidrar til vesentlig bedre beredskap i akutte og livstruende situasjoner. Ordningen er ikke arbeidsgiverstyrt. I første omgang gjaldt ordningen kun lokale sykepleiere/helsepersonell, men har i senere tid blitt utvidet til å omfatte brannmenn basert på deres erfaring med utrykninger. Brannmannskapet som er en del av gruppen, er frivillige medlemmer. De frivillige medlemmene er fordelt på ulike kretser, hvor det er noen kretser uten akuttgruppe.

Ingen frivillige i akuttgruppen får betalt for å være disponible eller for å utføre tjenesten. Tjenesten koster likevel noe i form av utkalling, og dette blir dekket av Helgelandssykehuset. Akuttgruppene har et fast oppmøtested innad i tilhørende krets, hvor de har egne first responder-ryggsekker som inneholder blant annet en hjertestarter og medisinsk utstyr. Alle i de gjeldende akuttgruppene vet hvor denne sekken står i sin tilhørende krets. I Tjongsfjord står den på en institusjon som er åpen og bemannet døgnet rundt, på Rødøy er den plassert på omsorgssenteret, og i de resterende kretsene er den

⁷ Informasjon om gjensidige bistandsavtaler mottatt fra Rødøy kommune gjennom dokumenter og dialog.

plassert på et grendehus eller andre lett-fremkommelige objekter. Alle de tre overbefalsvaktene får melding om medisinske henvendelser gjennom branntelefonen fra 110. Brannmannskapet får utkalling fra overbefalsvakten på telefon, med beskjed om hvor de skal møte og hva hendelsen innebærer.

2.5.3 Feievirksomheten

Rødøy kommune har tidligere hatt en egen feier innad i kommunen som utførte både feiing og tilsyn. Denne tjenesten har de siden 2014 kjøpt fra Salten Brann IKS. Feiing og tilsyn utføres som en integrert prosess, hvor både feiing og tilsyn utføres samtidig. Rødøy kommune bestemmer selv hvilke kretser som skal feies og føres tilsyn med, og de innleide feierne gjøre sine egne notater på hvor ofte eiendommen burde feies. Tilsyn på særskilte brannobjekter blir utført av brannsjefen i kommunen.⁸ Tidligere har de leid inn en ekstern til å ha faste tilsyn på disse objektene, men dette ble avsluttet for i overkant av to år siden.

Boligeierne til eiendommene som blir feid og har tilsyn i kommunen betaler et fast årlig beløp for et standardabonnement, tilsvarende 745 kr eks. mva. i 2024.⁹

⁸ Særskilte brannobjekter defineres i Brann- og eksplosjonsvernloven § 13 første ledd som byggverk, opplag, områder, tunneler, virksomheter m.m. hvor brann kan medføre tap av mange liv eller store skader på helse, miljø eller materielle verdier.

⁹ Vedtatt budsjett publisert i Framsikt.

3 Kommunens brannordning

Problemstilling 1:

I hvilken grad har kommunen en brannordning som ivaretar oppgaven som innsatsstyrke når det oppstår brann?

Formålet med denne problemstillingen er å undersøke om kommunen har en brannordning som sikrer innbyggerne i kommunen med hensyn til de lovpålagte kravene.

3.1 Revisjonskriterier

Følgende revisjonskriterier er utledet for å besvare problemstillinger:

3.1.1 Kommunen har en oppdatert og godkjent brannordning

I følge brann- og eksplosjonsvernloven § 9 første ledd skal kommunen sikre etablering og drift av et brannvesen som kan ivareta forebyggende og beredskapsmessige oppgaver etter loven på en effektiv og sikker måte. Kommunen skal sørge for at brannvesenet er bemannet, organisert og utstyrt slik at de lovpålagte oppgavene til enhver tid kan gjennomføres på en tilfredsstillende måte. Paragrafens tredje ledd tillater kommunen å gjennom avtale kunne overlate brannvesenets oppgaver og ledelse helt eller delvis til en annen kommune.

3.1.2 Kommunen har en innsatsstyrke i samsvar med godkjent brannordning

I henhold til brann- og redningsvesenforskriften § 13 skal brann- og redningsvesenets samlede beredskapsstyrke bemannes med minst 16 personer, der minst fire skal være kvalifiserte som utrykningsledere. Beredskapsstyrken skal dekke alle tettsteder i kommunen. Videre fremkommer det av forskriftens § 17 at for tettsteder med inntil 3 000 innbyggere kan beredskapen som et minimum organiseres av deltidspersonell, og når tilstrekkelig bemanning ikke kan forventes, skal kontinuerlig vaktberedskap opprettes.

Nytt for brann- og redningsvesenforskriften som trådte i kraft 1. mars 2022 er at kommunen skal organisere, bemanne og utruste brann- og redningsvesenet på bakgrunn av en

- a. Risiko- og sårbarhetsanalyse
- b. Forebyggende analyse, og
- c. Beredskapsanalyse

Kommunen skal gjennomføre en risiko- og sårbarhetsanalyse (brannROS) for å sikre at brannvesenet er best tilpasset de oppgavene de kan bli stilt overfor.

3.1.3 Kommunen har en innsatsstyrke med nødvendig kompetanse og kapasitet

Brannmannskapet skal ha nødvendige kvalifikasjoner for å ivareta brannvesenets oppgaver på en forsvarlig måte, i tråd med brann- og eksplosjonsvernloven § 18 a første ledd. Kommunen skal også sikre at deltidspersonell i brannvesenet fullfører opplæring og kurs innen to år etter ansettelse.¹⁰ Videre legger loven til rette for at kommuner skal samarbeide om forebyggende og beredskapsrelaterte oppgaver, med mål om best mulig

¹⁰ Brann- og eksplosjonsvernloven § 18 c.

utnyttelse av samlede ressurser. Brannvesenet i hver kommune er forpliktet til å bistå ved brann og ulykker i andre kommuner, så langt det er mulig med hensyn til egen beredskap.

3.1.4 Kommunen har materiell i samsvar med de risikoobjektene som finnes i kommunen

Brann- og redningsvesenet skal, i tråd med brann- og redningsvesenforskriften § 19, ha nødvendig utstyr for oppgavene etter brann- og eksplosjonsvernloven § 11. Minimumskravet er utstyr til slukke- og redningsinnsats ved branner, trafikkulykker og overflateredning ved vannulykker.

Videre fremkommer det av forskriftens § 22 at utrykningstiden ved brann i risikoobjekter ikke skal overstige ti minutter. Med risikoobjekter menes tettbebyggelse med særlig fare for rask og omfattende brannspredning, sykehus, sykehjem og lignende institusjoner og områder med konsentrert og omfattende næringsdrift.

Risikoobjekter er etter denne forskriften ikke det samme som de særskilte brannobjektene etter forskrift om brannforebygging.¹¹ De særskilte brannobjektene er etter § 13 i brann- og eksplosjonsvernloven definert som byggverk, opplag, områder, tunneler, virksomheter m.m. hvor brann kan medføre tap av mange liv eller store skader på helse, miljø eller materielle verdier. Kommunens særskilte brannobjekter er i henhold til lovverket også av slik karakter at de defineres som risikoobjekter.¹²

3.2 Observasjoner og vurderinger mot revisjonskriteriene

3.2.1 Har kommunen en oppdatert og godkjent brannordning?

Rødøy kommune sin brannordning ble vedtatt i oktober 1999 og godkjent av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) i november samme år. Brannordningen er organisert med to brannkorps, ett på Rødøy og ett i Tjongsfjord, samt åtte depoter med slukkeutstyr. Alle mannskap er frivillige deltidsmannskap. Brannordningen har ikke blitt revidert av DSB etter innføringen av nyere regelverk.¹³

Intervjuobjektene oppgir at brannordningen er godkjent i henhold til de dimensjonene og ressursene kommunen har tilgjengelig. De mener at brannordningen fungerer, men at ikke alle elementer i brannordningen er fullt ut i samsvar med gjeldende forskrifter. På grunn av kommunens særegne geografiske forhold har brannordningen likevel tidligere blitt godkjent.

3.2.2 Er innsatsstyrken i samsvar med godkjent brannordning?

Brannmannskapet er et frivillig deltidsmannskap, og ikke ansatte. De får ikke faste honorarer, men utbetalt når det er utrykning. Beredskapsstyrken består av over 16 brannmannskap, i tråd med første ledd av § 13 i brann- og redningsvesenforskriften. Alle tettsteder i kommunen ligger under en brannkrets og er dekket av beredskapsstyrken.

Beredskapsstyrken skal ha minst fire kvalifiserte utrykningsledere,¹⁴ men et intervjuobjekt opplyser imidlertid at ingen av mannskapene har relevant utdanning i

¹¹ Hentet fra <https://www.dsb.no/lover/brannvern-brannvesen-nodnett/veiledning-til-forskrift/veiledning-til-forskrift-om-organisering-bemanning-og-utrustning-av-brann-og-redningsvesen-og-nodmeldesentralene/#-22-utrykningstid-til-brann>

¹² Se Vedlegg 8.3 for en komplett oversikt over kommunens særskilte brannobjekter.

¹³ Brann- og eksplosjonsvernloven trådte i kraft i 2002 og brann- og redningsvesenforskriften i 2022.

¹⁴ Brann- og redningsvesenforskriften § 13.

samsvar med kursplan for brannkonstabel for å kunne defineres som en kvalifisert utrykningsleder.¹⁵

Ut ifra hva vi er blitt informert om har ikke Rødøy kommune gjennomført brannROS. Det er ingen konkrete frister knyttet til kravet om brannROS, men fordi denne danner grunnlaget for blant annet dimensjoneringen, forutsetter DSB at denne allerede skal foreligge.¹⁶

3.2.3 Har innsatsstyrken nødvendig kompetanse og kapasitet?

Innsatsstyrken består av frivillige deltidsberedskapskorps fordelt på de ulike øyene og fastlandet i kommunen. Disse utgjør brannmannskapet i Rødøy kommune er ikke forsikret

I tillegg til det frivillige brannmannskapet bestående av 95 personer, er det tre overbefalsvakter i Rødøy kommune, hvor brannsjefen er en av overbefalet. Disse har ansvar for å samle innsatsstyrken ved utrykning, og gjør en vurdering på hvilke styrker som skal rykkes ut.

Kommunen har få tilgjengelige personer som kan stille til rådighet ved brannrelaterte hendelser, og da særlig blant den yngre delen av befolkningen. Det medfører utfordringer for rekruttering.

Det fremkommer av intervjuene at brannmannskapene er instruert og opplært, men at mange er gamle og blir ikke erstattet når de slutter/faller fra. Kapasiteten til den frivillige utrykningsstyrken beskrives som varierende og personavhengig, med lite fornying.

Nåværende brannsjef oppfyller ikke kravene for å være formelt kvalifisert som brannsjef, men fungerer i rollen på dispensasjon så lenge den nåværende avdelingsingeniøren er til stede. Det er avdelingsingeniøren som ivaretar majoriteten av oppgavene knyttet til brannsjefens funksjon.

To brannmenn av den totale brannberedskapen på 95 personer har fullført utdanning fra brannskolen. Brannmannskapene har ikke fått kursing gjennom Rødøy kommune, men enkelte av mannskapet har imidlertid fått brannopplæring gjennom sine andre jobber. Kommunen vært i kontakt med Rana kommune angående kursing av brannmannskapet, men har vurdert at kostnaden var for høy, og det har ikke blitt avsatt midler til dette i budsjett. Det er ikke røykdykkere blant mannskapet.

Responstiden til brannmannskapet beskrives som god, og vi har blitt informert om at tilstrekkelig mannskap alltid møter opp ved utrykninger. Selv om kapasiteten er begrenset, uttrykker flere intervjuobjekter at det er et stort engasjement blant mannskapet.

I henhold til kravene i brann- og redningsvesenforskriften skal risikoobjekter være lokalisert innenfor en avstand som muliggjør at brannvesenet kan nå stedet innen ti minutter. For å vurdere om risikoobjektene oppfyller dette kravet, har vi utført stikkprøver på risikoobjektene og deres avstand til brannstasjon via Google Maps. Avstanden ble kontrollert for å sikre at brannlovens krav om responstid overholdes.

Funnene viser at de 13 særskilte brannobjektene identifisert av Rødøy kommune i stor grad oppfyller forskriftens krav om ti minutter responstid. Enkelte unntak forekommer, særlig for objekter lokalisert på øyer. For disse objektene er det mer utfordrende å

¹⁵ Brann- og redningsvesenforskriften § 41.

¹⁶ Vi har vært i kontakt med Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap angående frister rundt brannROS, som oppgir at det ikke er noe formell frist for når dette skal være gjennomført.

vurdere om kravene oppfylles, ettersom det er vanskelig å fastslå nøyaktig tidsbruk for brannvesenets ankomst med båt, samt tilgjengeligheten av nødvendig båttransport.

Rødøy kommune har tidligere hatt en samarbeidsavtale med Meløy kommune på brann og redning, og har en eksisterende avtale både med Rana og Lurøy kommune. Avtalen med Rana ble iverksatt i 2013, mens avtalen med Lurøy har eksistert uformelt i flere år.

I 2022 ble det inngått en formell avtale mellom Rødøy og Lurøy om samarbeid, med en tidsramme på 15 år. I henhold til den økonomiske avtalen betaler Rødøy kommune årlig kr 140 000 til Lurøy for tjenestene. Under punkt 2.4 Ansvarsforhold i den gjeldende avtalen fremkommer det at alle innsatsmannskaper skal være ansatt i kommunen de har et arbeidsforhold til og ha nødvendige forsikringer. Rødøy oppfyller ikke sin del av forpliktelsen, ettersom ingen i innsatsstyrken er formelt ansatt i kommunen og heller ikke er forsikret som ansatte.

3.2.4 Har kommunen materiell i samsvar med de risikoobjektene som finnes i kommunen?

De særskilte brannobjektene i kommunen er nylig kartlagt. Det er identifisert 13 særskilte brannobjekter, som inkluderer blant annet skoler, kirker, grendehus og omsorgshjem. Vi har blitt informert om at tidligere merknader knyttet til enkelte av objektene har nå blitt utbedret. Det er opplyst at automatisk brannvarslingsanlegg er installert på tre av skolene og to institusjoner, og alle barnehager har automatisk brannvarslingssystem. Det fremkommer av intervjuene at de viktigste tekniske manglene ved risikoobjektene er utbedret, men vi har ikke gjennomført en etterkontroll av hva som er gjort.

Det fremkommer en generell betraktning om at mye av materiellet til brannvesenet er gammelt og mangelfullt. Beredskapen er dimensjonert for å stå utenfor brannen og slukke, ikke for å kunne gå inn i bygget. De største brannkorpserne har brannbekledning og hjelmer, mens mindre stasjoner har enklere utstyr, som kjeledresser, men ikke fullverdig brannvernsmang. Bekledningen oppbevares på branndepotene, med stor variasjon i omfang. Eksempelvis har brannstasjonen på Rødøya hjelmer, klær og støvler systematisert med navnelapper, mens noen av de mindre kretsene har enklere kjeledresser og noe arvet bekledning fra Norsk Hydro.

Kommunens brannvesen disponerer én brannbil, stasjonert i Tjongsfjord. Det finnes to brannstasjoner i kommunen, mens de øvrige kretsene har depoter. Samtlige av informantene beskriver depotene som slitne og av lavere kvalitet, selv om slokkemateriellet generelt anses å være av god kvalitet. Ute på øyene har de ikke tilgang på brannbil, men tilhengere med pumpe og lys. Brannmannskapet er avhengig av egne biler for å transportere utstyret selv.

I noen av kretsene er utstyret utplassert i skolebygg eller på lagre ved kai. I de mindre kretsene har brannvesenet en handlevogn med utstyr. Alt av utstyret er av slik karakter at det er bærbart for to menn. Behovet for tanker med vann er begrenset som følge av at de fleste områdene er sjønære.

Rødøy kommune sitt brannkorps har ikke egen brannbåt og må ved behov leie private båter. De har ikke et organisert system med en båt klar i havnen, så tilgjengeligheten kan variere når en brann oppstår.

Brannvesenet har god mekanisk kapasitet med flere pumper og tilstrekkelig med pumpekapasitet. Det er likevel ytret et ønske om nytt materiell, og enkelte uttrykker behov for forbedringer, eksempelvis en ny isolert branngarasje, skifterom og dusjanlegg.

Arbeidstilsynet har de siste årene gitt en rekke kommuner pålegg om utbedringer av brannstasjoner i forhold til dusj, vasking, rene og skitne soner etc. Vi er ikke kjent med slike pålegg i Rødøy.

3.3 Vår vurdering

3.3.1 Kommunens brannordning er ikke oppdatert i samsvar med dagens regelverk

Funnene fra både intervjuene og dokumentanalysene viser til at kommunens brannordning er gammel. Dagens regelverk har gjennomgått flere endringer i løpet av de siste tiårene. Brann- og eksplosjonsvernloven trådte i kraft i 2002, og avløste dermed lov om brannvern fra 1987, lov om brannfarlige varer samt væsker og gasser under trykk fra 1971 og lov om eksplosive varer fra 1974.

Den nye loven vektlegger risiko som avgrensningskriterium for tillatelser, tilsynsansvar og organisering av brannvesen.¹⁷ I henhold til § 44 gjelder forskrifter, vedtekter og andre bestemmelser gitt i medhold av de nevnte tidligere lovverkene inntil videre i den grad de ikke strider mot brann- og eksplosjonsvernloven eller bestemmelser gitt i medhold av den.¹⁸

Brann- og redningsvesenforskriften er ny fra 2022, og inneholder endringer i form av tydeliggjøringer og presiseringer, men ingen vesentlige endringer.

Da dagens brannordning er fra 1999, vurderer vi den til å ikke være oppdatert i samsvar med dagens regelverk.

3.3.2 Kommunens innsatsstyrke er ikke i samsvar med godkjent brannordning

Ut ifra de intervjuene vi har hatt i tillegg til dokumentgjennomgang, kan vi ikke se at kommunen har gjennomført de tre analysene (brannROS) som gir grunnlag for organisering, bemanning og utrustning.

Beredskapsstyrken dekker alle tettsteder i kommunen, og den samlede styrken er bemannet med minst 16 frivillige deltidsmannskap. Da ingen av mannskapene har gjennomført nødvendig utdanning for å bli utrykningsleder, er ikke kravet til minst fire utrykningsledere oppfylt.¹⁹

3.3.3 Innsatsstyrken har ikke nødvendig kompetanse

Vår vurdering er at innsatsstyrken ikke har nødvendig kompetanse. Brannmannskapet har blitt instruert og hatt noe opplæring, men kun to stykker har utdanning fra Brann- og redningsskolen.

Brannbefalet operer på dispensasjon og mangler nødvendig formell kompetanse. Dette bekreftes av at Rødøy kommune har vært i kontakt med andre kommuner angående kursing.

Det blir beskrevet at det er lite fornying blant brannmannskapet, og det er ikke utenkelig at mangel på ansettelsesforhold, ytelser og forsikringer er en årsak til dette. I tillegg til at dette, oppfyller Rødøy kommune heller ikke sin del av forpliktelsen til Lurøy kommune, ettersom ingen i innsatsstyrken er formelt ansatt og er dermed ikke forsikret.

3.3.4 Kommunen har ikke tilfredsstillende materiell i samsvar med risikoobjektene

Basert på de beskrivelsene vi har mottatt fra informantene, vurderer vi kommunens materiell til å være bestående av lav kvalitet. Brannmannskapet har knapt nødvendig

¹⁷ Hentet fra rapporten *Elsikkerhet*, informasjon fra Direktoratet for brann- og elsikkerhet 2/02. Desember 2002. Årgang 32.

¹⁸ Brann- og eksplosjonsvernloven § 44. omhandler overgangsbestemmelser.

¹⁹ Brann- og redningsvesenforskriften § 13 første ledd sier at minst fire personer av beredskapsstyrken skal være kvalifiserte som utrykningsledere.

minimumsutstyr for oppgavene etter brann- og eksplosjonsvernloven. Det er mangler på utstyr, da flere av kretsene mangler fullverdig brannbekledning. I de fleste kretsene er brannmannskapet avhengig av å stille med egen bil for å transportere utstyret. Gitt at det er flere beboende på øyer, burde beredskapen også hatt en båt til dispensasjon.

3.4 Konklusjon

Rødøy kommune har ikke en brannordning som ivaretar oppgaven som innsatsstyrke når det oppstår brann.

UTKAST

4 Gjennomføring av brann- og evakueringsøvelser

Problemstilling 2:

Er det lagt planer for gjennomføring av brann- og evakueringsøvelser, og i hvilken grad gjennomføres øvelser?

Formålet med denne problemstillingen er å undersøke om kommunen har planer og gjennomfører brann- og evakueringsøvelser slik at beredskapen er i samsvar med pålagte lovkrav.

4.1 Revisjonskriterier

Følgende revisjonskriterier er utledet for å besvare problemstillinger:

4.1.1 Kommunen har oppdaterte planer for brann- og evakueringsøvelser

Brann- og redningsvesenforskriften § 25 stiller krav til at brann- og redningsvesenet skal utarbeide en årlig plan for øvelser, som skal variere i type og omfang.

4.1.2 Kommunen gjennomfører øvelser i samsvar med planer

Brann- og redningsvesenforskriften § 25 beskriver videre at brann- og redningsvesenet skal dokumentere øvelsene som omfatte hvorfor, hva og hvordan det ble øvd, hvem som deltok, evaluering og hvordan eventuelle læringspunkter skal følges opp i brann- og redningsvesenet og på nødmeldesentralen.

4.2 Observasjoner og vurderinger mot revisjonskriteriene

4.2.1 Har kommunen oppdaterte planer for brann- og evakueringsøvelser?

Informantene har gitt uttrykk for at det ikke er lagt opp tydelige planer for øvelser, og at mannskapene har etterlyst bedre og mer omfattende øvelser. Det har kommet frem informasjon om at det ikke foreligger noen konkrete planer for brann- og evakueringsøvelser, heller ikke når det kommer til risikoobjekter.

4.2.2 Gjennomfører kommunen øvelser i samsvar med planer?

Basert på gjennomgang av et dokument datert til 1995, ser vi at det tidligere har blitt utført øvelser og utfylt evalueringsskjema for brannøvelser. Vi har ikke mottatt noe dokumentasjon på at øvelser har blitt gjennomført etter dette tidspunktet.

Det har blitt rapportert fra intervjuer at kravet til øvelser ikke følges opp i praksis. Tidligere har det foreligget et krav om fem-seks øvelser per år for hovedkorpene, men i realiteten har det blitt gjennomført ingen eller maksimalt én øvelse. Praktiske øvelser blir sjeldent gjennomført på grunn av få branner i kommunen.

Videre har det også blitt rapportert at det er behov for bistand til å gjennomføre fysiske øvelser, og Rødøy har vært i dialog med Rana kommune angående dette. Kommunen har imidlertid rutiner for sjekk av utstyr, hvor det jevnlig kontrolleres at branndepotene er i orden, og brannbilen kjøres ut en runde for å tømme og fylle tanken.

Intervjuobjekter oppgir at det blir gjennomført øvelser på de særskilte brannobjektene, men i hovedsak evakuerings- og illustreringsøvelser. Det blir fortalt at det er få øvelser med faktisk brannslukking.

En kilde i Lurøy kommune opplyser at Lurøy gjennomfører brann- og evakueringsøvelser. Disse øvelsene er relevante for Rødøy kommune, ettersom Lurøy har ansvar for enkelte områder, og dermed innbyggere, i Rødøy når det gjelder brannberedskap. Vi har fått opplyst at under disse øvelsene lærer brannmannskapet å betjene utstyr og håndtere kritiske situasjoner. Øvelsene er en del av brannmannskapets lønn. Videre informerer intervjuobjektet om at brannberedskapen i Lurøy kommune utarbeider en årlig øvelsesplan hvert år, og leverer en rapport på slutten av året som viser øvelsene som har blitt gjennomført. Lurøy kommune har egne prosedyrer på hvordan øvelser skal gjennomføres og rapporteres.

4.3 Vår vurdering

4.3.1 Det er få planer for brann- og evakueringsøvelser i kommunen

Basert på informasjonsgrunnlaget vurderer vi revisjonskriteriet til å ikke være oppfylt. Det foreligger ingen tydelige planer for brann- og evakueringsøvelser i samsvar med kravene i § 25 i brann- og redningsforskriften.

4.3.2 Brannøvelser blir ikke gjennomført i tilfredsstillende grad

Det er vanskelig å vurdere hvorvidt øvelsene blir gjennomført. Basert på informasjon om at det tidligere har foreligget et krav om 5-6 øvelser per år, og hvor det i realiteten bare har blitt utført et sted mellom 0-1, er det vår vurdering at Rødøy kommune ikke gjennomfører øvelser i tilfredsstillende grad.

4.4 Konklusjon

Det er i liten grad lagt planer for gjennomføring av brann- og evakueringsøvelser. Øvelser gjennomføres i liten grad.

5 Selvkostordning for feiing i samsvar med lovkrav

Problemstilling 3:

I hvilken grad har kommunen en selvkostordning for feiing i samsvar med lovkrav?

Formålet med denne problemstillingen er å undersøke om kommunen har en selvkostordning for feiing, om det foreligger tilstrekkelig dokumentasjon av selvkostberegningen, og at den er utarbeidet i samsvar med kravene til selvkost i kommuneloven.

5.1 Revisjonskriterier

Basert på selvkostforskriften og tilhørende veileder er følgende revisjonskriterier utledet:

5.1.1 Kommunen har oppdaterte forskrifter for feiing og tilsyn

Feiing og tilsyn med fyringsanlegg²⁰ er en lovbestemt oppgave som brann- og redningsvesenet skal utføre. Plikten til feiing og tilsyn gjelder både boliger og fritidsboliger, med hjemmel i brann- og eksplosjonsvernloven § 11, første ledd bokstav h. Den er nærmere konkretisert i forskrift om brannforebygging § 17.²¹

Hjemmelen til gebyrlegging av tjenesten er gitt i brann- og eksplosjonsvernloven § 28 annet ledd. Der kommer det frem at kommunestyret selv kan fastsette lokal forskrift om gjennomføring av gebyr. Hjemmelen gjelder kun fastsettelse av gebyr på de konkrete oppgavene med feiing og tilsyn med fyringsanlegg, men ikke gebyr eller betaling som for eksempel alarmtjenester. Dette vil være frivillige tjenester som må avtales særskilt.

Forskriften kan fastsettes av kommunestyret, og formkravene til en forskrift skal oppfylles. Det legges til grunn følgende formkrav:²²

- Formkrav til forskrift gitt i forvaltningsloven kapittel VII. Gjelder både utredningsplikt, forhåndsvarsling, innhold og kunngjøring.
- Gebyrene skal ikke være høyere enn selvkost fastsatt i selvkostforskriften.²³

5.1.2 Kommunen har dokumentert kostnadsgrunnlag for innkrevingen av gebyrene i samsvar med kravene til selvkost

Kommuneloven § 15 regulerer prinsippene for selvkost som er basert på følgende:

- a. Kostnadene skal beregnes ut fra gjennomførte transaksjoner og anskaffelseskost.
- b. Investeringskostnadene skal beregnes ut fra avskrivningene på investeringene og beregnede rentekostnader.

²⁰ Fyringsanlegg er definert av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap som *de komponenter som inngår i et komplett system for oppvarming*.

²¹ Forskrift om brannforebygging trådte i kraft i 2016, en erstatter for forskrift om brannforebyggende tiltak og tilsyn fra 2002.

²² Brev Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap datert 11.10.2023.

²³ Forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyrer (selvkostforskriften).

- c. Investeringskostnadene skal fordeles over den tiden investeringene forventes å være i bruk.

Selvkostforskriften²⁴ og tilhørende veileder²⁵ beskriver hvordan det skal beregnes mer detaljert. Beregningene vil normalt deles i følgende deler:

- Direkte driftskostnader
- Indirekte driftskostnader
- Kalkulatoriske renter
- Kalkulatoriske avskrivninger
- Resultat/bundet fond/fremførbart underskudd.

Beregningene skal oppbevares i minst 5 år.

Det er krav om noteopplysninger²⁶ i årsregnskapet som dokumenterer selvkost.

5.2 Observasjoner og vurderinger mot revisjonskriteriene

5.2.1 Har kommunen oppdaterte forskrifter for feiing og tilsyn?

Kommunen har ikke en egen vedtatt forskrift for feiing og tilsyn.

5.2.2 Er kostnadsgrunnlaget for gebyrene dokumentert i samsvar med selvkostkravene?

Gebyr for 2023 er fastsatt i budsjettvedtak 2023 med en økning på litt over tre prosent. Satsen fremkommer ikke av vedtaket. For årene 2020 til 2022 er det gjort tilsvarende vedtak, men med en økning på to prosent. For 2024 er vedtatt sats opplyst i budsjettpubliseringen i Framsikt under menypunktet «gebyrliste» med en sats på kr 745, en økning med kr 45 fra satsen på kr 700 i 2023.

Det har tidligere vært utfordringer knyttet til utarbeidelsen av selvkostgrunnlaget i kommunen. Flere intervjuobjekter fremhever at grunnlaget har vært mangelfullt, med lite dokumentasjon på tallene.

Grunnlaget for beregningene av selvkost fremkommer ikke av budsjettforslagene for årene 2020 til 2023. Det finnes heller ikke annet beregningsgrunnlag som dokumenterer dette før 2024. Veksten på to prosent i gebyrene som ble fastsatt er lavere enn kommunal kostnadsvekst (deflator²⁷).

Kommunen engasjerte i 2023 Momentum for å sette opp selvkostdokumentasjon. Det er utarbeidet etterkalkyle for 2022 og 2023, men ikke for tidligere år. For 2022 viser etterkalkylen samlede driftskostnader på kr 349 053 og gebyrinntekter på kr 257 936. Det ble brukt kr 91 117 av bundet fond i kalkylen, men oppstillingen viser ikke at det var selvkostfond hverken i starten eller slutten av året. For 2023 er kostnader kr 0, og inntekter på kr 334 600. Overskuddet på kr 334 600 er avsatt til selvkostfond, som med tillegg av renter på kr 7 187 utgjør kr 341 787 ved utgangen av året. Underskudd i 2022 er ikke kommet til fratrekk i overskudd i 2023.

Selvkostberegningene er dokumentert i noteopplysninger til regnskapene for årene 2020 til 2023. De er metodisk satt opp i samsvar med kravene. Tabellen under viser en

²⁴ Forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyrer (selvkostforskriften).

²⁵ H-2465

²⁶ Forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv § 5-13, b.

²⁷ Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi, november 2024, har beregnet deflatoren fra 2020 til 2023 til 1 %, 4,4 %, 6,7 % og 4,3 %.

sammenstilling av opplyste regnskapstall fra 2017 til 2023. Ettersom det er et krav om at underskudd kan fremføres i inntil 5 år, eller overskudd skal disponeres innen 5 år, har vi tatt med tall tilbake til 2017. Tabellen viser følgende:

Feiing	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2022 Momentum ²⁸	2023
Gebyrer	196 952	238 952	239 720	244 818	251 094	257 936	257 936	334 600
Direkte kostnader	119 559	119 559	119 660	119 560	125 890	368 975	339 370	0
Indirekte kostnader	136 750	140 500	143 900	146 800	154 580	136 128	9 683	0
Kalkulatorisk renteinntekt på fond ²⁹	0	0	0	0	0	23 428	0	7 187
Resultat	59 357	21 107	23 840	21 542	29 376	223 739	91 117	-341 787
Fond i balansen (oppgitt i selvkostnote) ³⁰						526 261	0	341 787 ³¹
Fond oppgitt i fondsnote ³²	171 000	114 000	57 000	ikke spesifisert	0	750 000	0	341 787
Oppgitt endring		57 000	57 000					
Beregning fond ut fra resultat³³	171 000	149 893	126 053	104 511	75 135	-148 604		
Finansiell dekningsgrad ³⁴	77 %	92 %	91 %	92 %	90 %	54 %	74 %	

Tabell 1: Regnskapsdata fra perioden 2017 til 2023. Kilde: Rødøy kommunes regnskap og rapporter fra Momentum, beregninger: BDO.

Kommunen hadde ved inngangen av 2017 et overskudd avsatt på fond, men i perioden 2017 til 2022 har det vært et underskudd.

De indirekte kostnadene var i perioden 2017 til 2021 høyere enn de direkte kostnadene. Normalt ligger disse imellom to og fire prosent av de direkte kostnadene. Fra 2022 er de korrigert i beregningene fra Framsikt og ligger da på om lag tre prosent.

²⁸ Tall fra oppstilling fra Momentum. For 2023 er regnskap og tall fra Momentum like.

²⁹ Det skal beregnes kalkulatorisk rente på selvkostfond. Det er ikke gjort før 2022. Den kalkulatoriske renten på fond ville økt fondet med tilsvarende beløp.

³⁰ Tall er hentet fra obligatoriske noteopplysninger om selvkost i regnskapene. Det foreligger ikke tall før 2022.

³¹ Inngående saldo å 526.261 er ført som bruk av fond.

³² Tall hentet fra obligatoriske noteopplysninger om fond i regnskapene. I nye regnskapsregler fra 2020 er det kun krav om at vesentlige fond skal opplyses.

³³ Beregningen er gjort ut fra tilgjengelige regnskapstall tilbake til 2017, og hvor oppgitt fond i noteopplysningene over fond i regnskapet for 2017 er grunnlaget. Det er videre beregnet utvikling i fond ut fra endringene i de årlige resultat.

³⁴ Finansiell dekningsgrad beregnes ved å dele gebyrinntekten på kostnadene.

De direkte kostnadene økte vesentlig i 2022. Det har ikke vært mulig å sjekke dette mot kommunenes egne regnskapstall, men tallene er for de fleste årene konsistente med innrapporterte tall til KOSTRA.

Økningen i de direkte driftskostnadene i 2022 har ikke medført nedjustering av de indirekte kostnadene og samlede kostnader har dermed økt vesentlig. Økningen er ikke i samsvar med at det ble vedtatt en gebyrøkning på to prosent. Økningen i kostnadene medførte også et vesentlig svekket resultat, og at den finansielle dekningsgraden falt fra 90 prosent i 2021 til 54 prosent i 2022.

Oppgitte tall for selvkostfond har ikke vært konsistente i perioden frem til 2022. Det er i regnskapet for 2017 til 2019 oppgitt tall for fondet i fondsnotene for bundne fond, mens det er ikke spesifisert i 2020. I 2022 er det i regnskapsnoten oppgitt to ulike tall i selvkostnoten og fondsnoten. Ingen av tallene stemmer overens med fondsutvikling beregnet ut fra oppgitte resultat i noteopplysningene.³⁵

I etterberegningen fra Momentum for 2022 gjort i 2023, er fond satt til 0, og underskudd er ikke fremført. I fondsnoten for regnskapet for 2022 er fond oppgitt til å være kr 750 000 ved utgangen av året, mens fondsnoten i 2023 viser at fondet er kr 526 261 ved inngangen på året.

Fondsnoten viser at inngående balanse på kr 526 261 er bokført som bruk i løpet av 2023 og at utgående balanse på fondet stemmer med oppgitt fond i selvkostnoten for samme år.

Bruk av fond i 2018 og 2019 avviker vesentlig fra resultatene de samme årene.

5.3 Vår vurdering

5.3.1 Kommunen har ikke oppdaterte forskrifter for feiing og tilsyn

Det foreligger ikke en forskrift for feiing og tilsyn, og basert på dette vurderer vi derfor dette revisjonskriteriet som ikke oppfylt. Bestemmelsen i brann- og eksplosjonsvernloven § 28 annet ledd sier at kommunen kan lage forskrift. Gebyrene vil derfor ikke være ulovlige selv om kommunen ikke har en forskrift. Kommunen har vedtatt gebyret årlig i forbindelse med budsjettvedtakene i egne vedtakspunkt.

Kommunen har fastsatt gebyrene i forbindelse med budsjettet, men det kommer ikke eksplisitt frem av budsjettdokumentene hvordan man har kommet frem til disse, eller størrelsen på dem. Gebyrene er fastsatt med en prosentvis vekst. Etter vår vurdering burde gebyrene vært fastsatt med beløp alle årene, og ikke bare som en vekst i prosent. Det ville gitt folkevalgte og innbyggere en bedre oversikt over hva som ble vedtatt og hvilke satser som skal betales.

5.3.2 Kommunen har frem til 2021 ikke dokumentert kostnadsgrunnlag for innkrevingen av gebyrene i samsvar med kravene til selvkost

Kommunen har lagt frem etterberegning i noteopplysninger til regnskapet som har et format som er i samsvar med kravene. Opplysningene over inntekter og direkte kostnader har blitt avstemt mot innrapporterte data til KOSTRA, og vi finner at de stort sett er konsistente, med unntak av 2021 hvor innrapporterte kostnader til KOSTRA avviker vesentlig fra de øvrige år, og det som er oppgitt i selvkostnoten.

³⁵ Det er i beregningen ikke tatt med kalkulatoriske renter på fond som følge av mangelfulle opplysninger. Beregningen vil derfor avvike noe fra en fullstendig selvkostberegning.

Kommunen har alle årene dokumentert høyere kostnader enn inntekter. Dette er svært sentralt i dokumentasjon av selvkost. Men vi er usikre på om grunnlaget er korrekt ettersom vi ikke har hatt tilgang til kommunens interne beregningsgrunnlag. Særlig er de indirekte kostnadene frem til korrigeringen for 2022 uvanlig høye sammenlignet med de direkte kostnadene og det som er vanlig landsgjennomsnitt. Dette understrekes også av den korrigerte beregningen for 2022. Ut fra korrigeringene som er gjort kan det skyldes at kommunen i sine regnskap har bokført kostnader som skulle vært ført på feiing på andre funksjoner.

I regnskap for 2022 var det etter vårt syn vesentlige feil i noteopplysningene både i selvkostnoten og fondsnoten. For det første økte de direkte kostnadene vesentlig, mens de indirekte ikke ble endret. For det andre var oppgitte fond ikke konsistente i de ulike regnskapsnotene. Dette er imidlertid korrigert i ny beregning for 2022 og avvikene rettet i 2023 regnskapet. Oppgitte tall for fondsbruk i 2022 fra Momentum oppgir bruk av fond, men hverken inngående eller utgående balanse på selvkostfond. Inngående balanse for 2023 stemmer heller ikke med det som fremgår av regnskapsnoten for bundne fond i regnskapet. Dette er forhold som burde vært kommentert eksplisitt i begge notene med en forklaring på avvikene og eventuelle korrigeringer.

Som beskrevet i kapittel 5.2.2 er det inkonsistente og delvis manglende opplysninger om selvkostfondet for feiing frem til 2023. Dette gjør det vanskelig å se hva resultatene på selvkostområdet har vært over tid, og om kommunen har holdt seg innenfor de 5 årene som selvkostforskriften setter som ytre grense så sant det ikke er gjort særskilte vurderinger.

Vi har som det vist i tabell 1 gjort en beregning av fondsutviklingen basert på de tilgjengelige tall. Gitt at noteopplysningene over fond ved utgangen av 2017 er korrekt, og at kostnadsgrunnlaget og resultatene for de påfølgende årene er korrekte, så har kommunen hatt underskudd i selvkost feiing alle år fra 2017 til 2022. Tallene viser at det har vært overskudd opparbeidet senest i 2016, og at det ikke var tilbakeført innen 2021 slik selvkostforskriften krever. Samtidig er det oppgitt i regnskap for 2022 at selvkostfondet i 2021 var 0. Det innebærer i tilfellet at det har vært brukt mer av fondet enn underskuddene gir grunnlag for, noe som er i strid med selvkostreglene. Vi understreker at disse vurderingene er avhengig av at kostnadene er korrekt regnskapsført på selvkost og at indirekte kostnader er korrekt beregnet. Det er, basert på våre funn, gode grunner til å kvalitetssikre dette. Vi kan ikke utelukke at det faktisk har vært tatt for høye gebyrer over mange år, særlig på grunn av at det er allokert for mye indirekte kostnader til selvkostområdet for feiing, spesielt i 2022.

5.4 Konklusjon

Kommunen har ikke hatt en selvkostordning for feiing i samsvar med lovkravene.

6 Innkreving av feiegebyr

Problemstilling 4:

I hvilken grad har kommunen tilfredsstillende grunnlag for innkreving av feiegebyr for bygninger med ildsted (ordinære boliger og fritidsboliger)?

Formålet med denne problemstillingen er å undersøke om kommunen har en oversikt over bygninger som det kan kreves feie- og tilsynsgebyr fra, og at det er samsvar mellom at de som skal betale blir fakturert.

6.1 Revisjonskriterier

Følgende revisjonskriterier er utledet for å besvare problemstillinger:

6.1.1 Kommunen har oppdaterte oversikter over eiendommer som det kan kreves feie- og tilsynsgebyr fra

Forskrift om brannforebygging § 17 sier at kommunen skal sørge for at røykkanaler i fyringsanlegg som brukes til oppvarming av byggverk blir feiet ved behov, og at det blir ført tilsyn. Dette innebærer at kommunen må ha en oversikt over eiendommer i kommunen som er omfattet av paragrafen. I definisjonen av byggverk inngår også fritidsboliger/hytter.

6.1.2 Kommunen har en oversikt over risikovurdering gjort på det enkelte objekt og hvor ofte feiing eller tilsyn skal være og er gjennomført

Alle eiendommer med fyringsanlegg som brukes til oppvarming av byggverk skal etter 2016 ha feiing og tilsyn etter behov, jf. forskrift om brannforebygging § 17. Det innebærer at kommunen skal gjøre en konkret vurdering av hvert byggverk, og at kommunen må ha en oversikt over hvor tilsyn er gjennomført og hvilke behov for feiing som er kartlagt.

6.1.3 Kommunen fakturerer eiendommer hvor det kan kreves feie- og tilsynsgebyr

Hvordan kommunen velger å kreve inn feiegebyret er opp til hver enkelt kommune. Innkreving av gebyr må stå i forhold til utgiften det er å gjennomføre tilsyn og feiing. Det skal ikke være mulig å kreve inn feiegebyr fra eiere som ikke har fyringsanlegg.³⁶

6.2 Observasjoner og vurderinger mot revisjonskriteriene

6.2.1 Kommunen har oppdaterte oversikter over eiendommer som det kan kreves feie- og tilsynsgebyr fra

Alt av bygg og eiendom hadde ikke vært ført inn i matrikkelen siden 2010, men har blitt lagt inn fra 2023. Det har vært mange år med etterslep, og Rødøy kommune har måttet leie inn eksterne konsulenter til å bistå grunnet underbemanning.

³⁶ Hentet fra <https://www.dsb.no/lover/brannvern-brannvesen-nodnett/veiledning-til-forskrift/ofte-stilte-sporsmal-til-forskrift-om-brannforebygging/#-17-feiing-og-tilsyn-med-fyringsanlegg>

Kommunen bruker nå systemet Komtek for å ha oversikt over eiendommer det kan kreves feie- og tilsynsgebyr fra. Systemet ble implementert i fra 2024. Systemet gir en oversikt over hvem som kan faktureres og hvilke tjenester de faktureres for, og henter opplysninger fra matrikkelen.

Tidligere ble boligsifte kartlagt manuelt av en ansatt i teknisk avdeling ved å lese salgsannonser. Faktureringsgrunnlaget ble lagt inn direkte i kommunens faktureringsystem.

Gjennom våre intervjuer har vi fått inntrykk av at flere sentrale informanter mener at fritidsboliger ikke omfattes av krav om obligatorisk feiing. I tillegg har vi vært i kontakt med nøkkelpersoner som har god oversikt over eiendommene i kommunen og informasjon om hvorvidt det kreves feie- og tilsynsgebyr. Det er gitt eksempler på enkelte eiendommer som er registrert som eneboliger i matrikkelen og er utstyrt med pipe, men hvor det ikke kreves feiegebyr, da boligeierne i praksis bruker dem som sekundærboliger.

6.2.2 Kommunen har ikke oversikt over eiendommer med tidspunkt for når feiing og tilsyn er planlagt og gjennomført

Det tidligere lovverket krevde at boliger skulle feies hvert fjerde år, men dette ble endret til behovsprøvd feiing i 2016, jf. forskrift om brannforebygging § 17. Etter at kommunens egen feier avsluttet sin tjeneste for over ti år siden, har Rødøy kommune bestilt enkeltoppdrag jevnlig fra Salten Brann IKS på levering av feie- og tilsynstjenester. De har ikke en formell langsiktig avtale.

Selv om Rødøy kommune selv velger hvilke områder som skal feies, tar de innleide feierne en vurdering på hvor ofte de ulike eiendommene bør feies basert på sine observasjoner.

For to år siden ble det bestilt en full runde med feiing og tilsyn fra Salten Brann IKS, men på grunn av sen ankomst på året rakk de bare å gjennomføre feiing på fastlandet. Feiing og tilsyn på øyene har derfor ikke blitt utført, til tross for at Rødøy kommune har avsatt midler til å dekke kostnaden. De to partene er av ulik oppfatning om bestillingen, hvor Rødøy på sin side oppfatter at det ligger igjen en restbestilling, mens Salten Brann IKS sier at det i førsteomgang kun ble avtalt feiing og tilsyn på fastlandet. Ifølge et intervjuobjekt har kommunen imidlertid ingen planlagt feiing og tilsyn i 2024, og det ble heller ikke gjennomført i 2023.

Tilsyn på risikoobjektene utføres av brannsjefen. Tidligere ble en ekstern person leid inn for å gjennomføre tilsynene, men vedkommende avsluttet sin tjeneste for to-tre år siden.

Det er generell uvisshet rundt hvilke oversikter kommunen har over risikovurderinger gjort på det enkelte objekt. En informant opplyser at en konsulent skal utarbeide en slik oversikt basert på listen over særskilte brannobjekter. Regelverket presiserer dog ikke hvor ofte tilsyn på disse objektene skal være, og hyppigheten skal fastsettes ut ifra risikoen i objektene.

Vi er ikke blitt forelagt dokumentasjon som endrer inntrykkene fra intervjuene.

6.2.3 Blir eiendommer kommunen kan kreve feie- og tilsynsgebyr fra fakturert?

Kommunen benytter fra 2023 Komtek for å sikre samsvar mellom eiendommer med pipe/ildsted og fakturering. Boligeierne faktureres et fast årlig beløp, som i 2024 er på kr 745, for å få feie- og tilsynstjenester. Denne inntekten skal dekke kostnaden ved å leie inn Salten Brann IKS til å utføre disse tjenestene.

Ifølge et intervjuobjekt er det registrert at flere av innbyggerne i Rødøy kommune stiller spørsmål rundt feiing, spesielt etter å ha mottatt en faktura. Intervjuobjektet gir uttrykk for at flere innbyggere i kommunen er usikre på hva feie- og tilsynsgebyret dekker, og hvor ofte feiing og tilsyn skal gjennomføres.

Vi ønsket i utgangspunktet å ta en gjennomgang basert på uttrekk fra register som inkluderer alle eiendommer, men slike data hadde kommunen ikke muligheter eller kompetanse til å ta ut. Vi har derfor gjennomført stikkprøver på et utvalg av eiendommer som det kan kreves feie- og tilsynsgebyr fra. Utvalget ble identifisert ved hjelp av Google Maps, hvor vi identifiserte 25 eiendommer med piper fordelt på ulike kretser i kommunen. Av disse var 15 registrert som eneboliger i Kartverket, mens de resterende ti som fritidsboliger. Vi undersøkte om eiendommene ble fakturert feie- og tilsynsgebyr i 2020 og vil bli det i 2025. Data for gebyr i 2025 ble hentet fra Komtek, mens fakturaer for 2020 ble hentet fra kommunens faktureringsystem.

Av de 25 eneboligene vi vurderte, ble ni av disse fakturert i 2020 og elleve i 2025. Det er to av boligene som ikke har blitt fakturert i 2020, men fått faktura i 2025. De fire resterende eneboligene som verken har blitt fakturert i 2020 eller 2025, har vi fått forklaring på fra kilder i kommunen. Disse unntakene forklares av at selv om de står registrert som enebolig i matrikkelen, er de kun i bruk som sekundærbolig/ fritidsbolig og står derfor ikke oppført med feiing.

Vi har også undersøkt ti fritidsboligene, hvor vi har tatt stikkprøve på om disse har blitt fakturert et feie- og tilsynsgebyr i 2020 og 2025. I utvalget har en av fritidsboligene blitt fakturert i både 2020 og 2025. De resterende ni står enten oppført med ingen faktura knyttet til feiing og tilsyn, eller ligger ikke i systemet. Vi er blitt fortalt at det ikke feies på fritidsboliger, og at det derfor ikke vil ligge noen gebyr på eiendommene i systemet.

6.3 Vår vurdering

6.3.1 Kommunen har hatt manglende oversikt over eiendommer det kan kreves feie- og tilsynsgebyr fra

Kommunen har fra 2024 tatt i bruk systemet Komtek. Systemet henter opplysninger over eiendommene fra matrikkelen. Det virker som om det er en generell oppfatning av at kommunen har en oversikt over eiendommer det kan kreves feie- og tilsynsgebyr gjennom dette systemet.

Flere informanter gir inntrykk av at fritidsboliger ikke omfattes av krav om obligatorisk feiing. Stikkprøvene som er gjennomført viser også at svært få fritidsboliger har blitt fakturert for feiing, herav kun en i vårt tilfeldige utvalgt på ti, hverken i 2020 eller vil bli det i 2025.

Innføringen av Komtek har imidlertid gitt en vesentlig bedre kontroll på eiendommene som kan bli fakturert, ettersom systemet henter opplysninger fra matrikkelen. Før 2024 lå dette grunnlaget kun inne i faktureringsystemet.

6.3.2 Kommunen har ikke oversikt over eiendommer med tidspunkt for når feiing og tilsyn er planlagt og gjennomført

Det er ikke gjennomført tilsyn i 2023 og 2024. På grunn av uenighet om hvilken avtale som gjelder med Salten Brann IKS, har ikke vi klart å finne ut av hvilke konkrete planer som foreligger for gjennomføring, samt hvor og når dette vil skje.

Det er ikke rapportert inn tilsyn på særskilte brannobjekter for 2022 og 2023,³⁷ som er i strid med brann- og eksplosjonsvernloven § 13 som sier at kommunen skal sørge for at det føres tilsyn i byggverk for å påse at disse er tilstrekkelig sikret mot brann.

³⁷ Se vedlegg 8.2.6 A-objekter som har fått tilsyn.

6.3.3 Ikke alle eiendommer kommunen kan kreve feie- og tilsynsgebyr fra blir fakturert

Kommunen har ikke en forskrift som spesifikt angir hvilke eiendommer det skal gjennomføres tilsyn eller feiing på.

I samtaler har det kommet frem at kommunen har en generell oppfatning om at fritidsboliger ikke skal feies.

Vi har ikke funnet at det foreligger en dokumentert og konkret vurdering av hver enkelt eiendom. Vi har likevel identifisert enkelte tilfeller der det er gjort konkrete vurderinger av spesifikke eiendommer som står registrert som boliger, men som ikke faktureres fordi de ifølge kommunens kilder i praksis benyttes som fritidsboliger.

Etter vår vurdering mangler kommunen en rutine for å vurdere hver enkelt eiendom, samt nødvendig tilsyn for å avklare hvorvidt eiendommene skal feies og i så fall hvor ofte.

6.4 Konklusjon

Kommunen har ikke tilfredsstillende grunnlag for innkreving av feiegebyr for bygninger med ildsted (ordinære boliger og fritidsboliger). I hovedsak blir det gjennomgående ikke feiet på fritidsboliger.

7 Høringsuttalelse

7.1 Rådmannens uttalelse

[Tekst]

Noen ganger er uttalelsen formulert på en måte som egner seg til å «lime inn» i rapporten. Dersom høringsuttalelsen bare er en e-post med at 'det ser ut for å være i orden' eller bare med noen små, bagatellmessige kommentarer, kan revisor i dette kapitlet bare vise til at rådmannen har gjennomlest utkast til rapport og at den i utgangspunktet er tilfredsstillende (eller noe sånt).

7.2 Revisors kommentar til rådmannens uttalelse

[Tekst]

Det er ikke vanlig at revisor skal mene noe om rådmannens uttalelse, men det er ulik praksis. Er det forhold som opplyser saken, kan det være riktig å ta det med.

8 Vedlegg

8.1 Metode og avgrensninger

8.1.1 Intervjuer

Vi har gjennomført intervjuer med følgende personer:

- Kommunedirektør
- Økonomisjef
- Avdelingsingeniør
- Teknisk sjef / brannsjef
- Leder for kommunalteknikk og uteseksjon
- Brannsjef i Lurøy kommune

Alle intervjuer er verifisert. Det betyr at den som er intervjuet har lest gjennom referatet fra intervjuet for å bekrefte at referatet er i overensstemmelse med det som ble sagt under intervjuet, og hatt muligheten til å rette opp i eventuelle misforståelser.

Intervjuene er gjennomført etter en semistrukturert metode. Det innebærer at revisor på forhånd har utarbeidet en liste med spørsmål som blir gjennomgått i intervjuene, samtidig som det er åpent for å stille oppfølgingsspørsmål og gå inn på andre tema.

Det har også vært flere mailkorrespondanser, blant annet med brannsjefen i Rana kommune og avdelingsleder forebyggende i Salten Brann IKS.

8.1.2 KOSTRA-tall

KOSTRA skal bidra til å gi informasjon om det meste av kommuners og fylkeskommuners virksomhet. Informasjonen skal bidra til åpenhet og transparens, i tillegg til å bidra til å gjøre det mulig å forbedre tjenestene i kommunesektoren. BDO har valgt å inkludere KOSTRA-analyser i rapporten for å bidra til et helhetlig bilde av situasjonen. En sammenligning med andre, relevante kommuner kan gi grunnlag for refleksjon. Vi har sett på tall til funksjon 338 (feiing og tilsyn) og funksjon 339 (brannberedskap).

Valg av sammenligningskommuner er gjort av BDO, og utgjør et utvalg av kommunene i Nordland med relativt lik geografi som Rødøy kommune.

8.1.3 Oversikt over sentrale dokumenter og litteratur

Vi har mottatt og gjennomgått dokumentasjon knyttet til blant annet:

- Momentum etterkalkylenote 2023
- Brann- og redningsberedskaps avtale mellom Rødøy og Lurøy kommune
- Gjensidig bistandsavtale mellom Rødøy og Rana
- Brannordning 2020
- Oversikt over særskilte brannobjekter i kommunen
- Øvelsesrapport brann 1995
- Oversikt over antall piper i hver krets 2022
- Feieordning 2017
- Regnskap 2017-2023
- Budsjett 2022-2023
- Stikkprøver på fakturering av eiendommer i 2020 og 2025

8.2 Resultat fra kvantitative undersøkelser

8.2.1 Antall bolig- og bygningsbranner per 1 000 innbyggere

Kommune	2020	2021	2022	2023
Rødøy	0,0	0,0	0,0	0,0
Lurøy	0,0	0,0	0,0	0,5
Meløy	0,0	0,0	0,3	0,5
Træna	0,0	0,0	0,0	4,5
Nesna	0,0	0,0	1,1	0,0
Dønna	0,0	1,5	0,0	0,7
Gildeskål	1,0	1,1	1,0	0,5
Steigen	0,0	1,2	0,8	0,8
Øksnes	0,2	0,7	0,2	0,4
Alstahaug	0,1	0,0	0,1	0,1
Herøy	1,1	0,6	0,5	0,5
Vega	0,0	0,9	0,0	0,0
Brønnøy	0,4	0,4	0,5	0,4
Nordland	0,3	0,3	0,3	0,3
EAKUO Landet uten Oslo	0,3	0,4	0,3	0,3

Tabell 2: Antall boligbranner per 1 000 innbyggere for utvalget av Nordlandskommuner. Kilde: SSB.

Sammenlignet med utvalgskommunene er Rødøy den eneste kommunen som ikke har hatt en brann i bolig de siste 4 årene. Dette er også blitt informert om i intervjuer.

Kommune	2020	2021	2022	2023
Rødøy	0,0	1,7	0,0	0,0
Lurøy	0,5	1,1	1,1	0,5
Meløy	0,3	0,5	0,6	0,8
Træna	0,0	2,2	0,0	6,8
Nesna	0,6	0,0	1,1	0,0

Dønna	0,0	1,5	0,0	0,7
Gildeskål	1,0	1,1	1,6	0,5
Steigen	0,0	1,5	1,1	0,7
Øksnes	0,9	0,9	0,4	0,7
Alstahaug	0,4	0,0	0,5	0,4
Herøy	1,1	0,5	1,1	0,5
Vega	0,0	0,9	0,0	0,8
Brønnøy	0,5	0,9	0,5	0,8
Nordland	0,5	0,6	0,6	0,5
EAKUO Landet uten Oslo	0,6	0,6	0,6	0,6

Tabell 3: Antall bygningsbranner per 1 000 innbyggere for utvalget av Nordlandskommunene. Kilde: SSB.

Rødøy kommune har hatt 1,7 bygningsbranner per 1 000 innbyggere i 2021. Det er ikke stor forskjell sammenlignet med de andre kommunene i utvalget, men Rødøy er eneste kommune som kun har hatt brann i ett av de fire årene.

8.2.2 Erstatning for bygningsbranner

Kommune	Totalt	Per 1 000 innbygger
Rødøy	1 534 000	1 346 795
Lurøy	83 799 000	44 432 131
Meløy	18 533 000	2 998 867
Træna	6 720 000	15 203 620
Nesna	2 628 000	1 453 540
Dønna	14 942 000	10 470 918
Gildeskål	21 718 000	11 091 931
Steigen	31 846 000	11 918 413
Øksnes	47 303 000	10 353 031
Alstahaug	16 780 000	2 261 151
Herøy	25 942 000	14 083 605
Vega	2 309 000	1 911 424

Brønnøy	33 584 000	4 291 337
Nordland	1 217 886 000	5 051 708
EAKUO Landet uten Oslo	18 069 057 000	3 739 076

Tabell 4: Antall erstatninger for bygningsbranner totalt og per 1 000 innbygger i perioden 2021 - 2023. Kilde: SSB, beregninger: BDO.

Av utvalgskommunene er det Rødøy som har lavest erstatningsbeløp for bygningsbranner både totalt og per 1 000 innbygger. Det er naturlig gitt den gode statistikken til Rødøy på bygningsbranner.

8.2.3 Antall utrykninger per 1 000 innbyggere

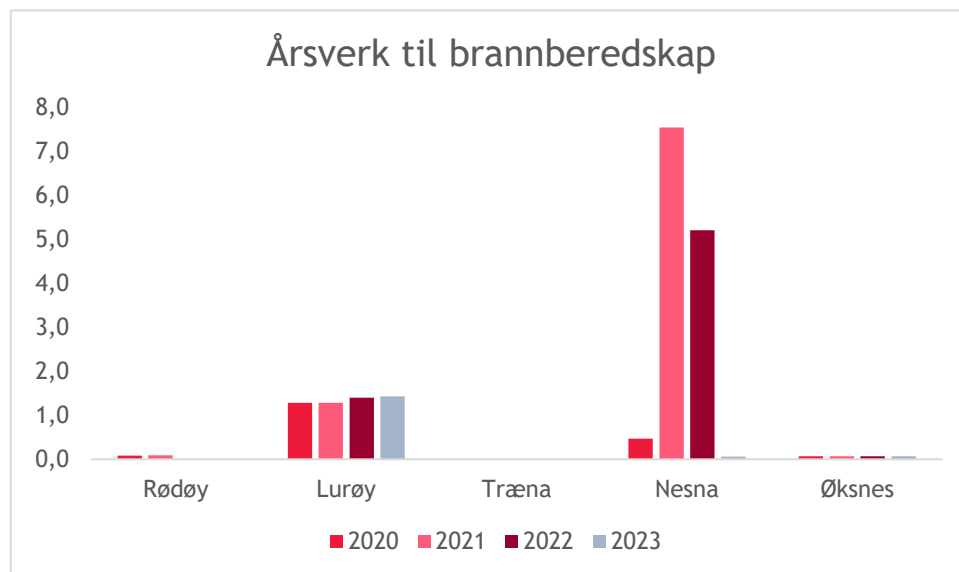
Kommune	2020	2021	2022	2023
Rødøy	7,5	13,0	4,4	7,9
Lurøy	12,3	7,5	12,4	13,3
Meløy	10,9	11,4	9,5	10,5
Træna	6,8	13,3	6,8	18,1
Nesna	6,5	7,7	9,5	7,2
Dønna	4,4	7,3	11,5	8,4
Gildeskål	4,2	11,6	7,3	10,7
Steigen	4,3	6,9	8,3	9,4
Øksnes	11,5	14,1	9,9	14,9
Alstahaug	8,2	8,7	8,2	6,6
Herøy	15,6	20,3	15,2	15,7
Vega	8,5	11,9	15,6	19,9
Brønnøy	10,8	13,5	14,0	13,2
Nordland	12,5	12,9	13,0	12,4
EAKUO Landet uten Oslo	15,4	16,3	16,8	17,0

Tabell 5: Antall utrykninger til brann og andre utrykninger per 1 000 innbyggere for utvalget av Nordlandskommunene. Kilde: SSB.

Rødøy kommune har hatt noen utrykninger de siste fire årene. Sammenlignet med snittet for Nordlandskommunene på 12,4 for 2023 er antall utrykninger i Rødøy lavere. Disse tallene innebærer ikke kun utrykninger til brann, men alle typer utrykninger. I tillegg gjelder noe av utrykningen rapportert fra Rødøy kommune utrykninger til nabokommuner

- herunder Meløy kommune. Vi har blitt informert om at de fleste av utrykningene til Rødøy kommune de siste årene har vært for å bistå Meløy kommune med hendelser.

8.2.4 Årsverk til brannberedskap

Tabell 6: Årsverk til brannberedskap per 1 000 innbygger for utvalget av Nordlandskommunene som har egen brannordning og ikke er en del av et interkommunalt samarbeid. Kilde: SSB, grafisk fremstilling: BDO.

I denne tabellen blir Rødøy kommune sammenlignet med de kommunene fra utvalget som har egen brannordning. Alle de nevnte kommunene har et deltidsbrannvesen, på lik linje med Rødøy. Det er ikke fast lønnede brannmannskap i Rødøy. Avlønning skjer per utrykning og utbetales i etterkant. Det kan være flere årsaker til de store forskjellene i årsverk blant kommunene, herunder at en frivillig innsatsstyrke ofte ikke blir registrert som årsverk da ressursene primært er basert på frivillighet. Dette medfører et svært lavt antall årsverk, i noen tilfeller null. Eventuelle administrative funksjoner kan gi et lite bidrag.

8.2.5 Antall piper i kommunene

Kommune	2020	2021	2022	2023	Andel piper
Rødøy	465	465	475 ³⁸	468	41 %
Lurøy	1 500	1 500	1 500	1 500	81 %
Meløy	3 523	3 238	3 224	3 240	52 %
Træna	278	278	254	268	60 %
Nesna	908	875	1 060	1 083	61 %
Dønna	1 265	1 265	1 265	1 265	91 %

³⁸ Rødøy har ikke rapportert tall for 2022, men vi har fått informasjon fra et separat dokument mottatt fra kommunen om at det var 475 piper i kommunen i 2022.

Gildeskål	2 435	2 163	2 177	2 166	112 %
Steigen	2 321	2 105	2 115	2 127	80 %
Øksnes	1 360	1 360	1 360	1 360	30 %
Alstahaug	3 206	3 206	3 206	3 260	45 %
Herøy	1 200	1 157	1 172	1 156	63 %
Vega	1 057	1 057	1 057	1 057	87 %
Brønnøy	4 257	4 257	4 257	4 257	55 %
Nordland	114 834	108 821	112 585	115 826	48 %
EAKUO Landet uten Oslo	1 930 406	1 913 181	1 980 960	2 033 463	42 %

Tabell 7: Antall piper for utvalget av Nordlandskommunene. Kilde: SSB, beregninger: BDO.

Sammenlignet med utvalget har ikke Rødøy kommune mange piper. Rødøy har generelt sett få antall piper sammenlignet med de andre kommunene. Ser man på andelen piper i henhold til befolkning skiller ikke Rødøy seg ut fra resten av landet uten Oslo. I sammenligning til utvalgskommunene har Rødøy generelt en lavere andel av piper, slått av kun Øksnes.

8.2.6 Antall feide piper i kommunene

Kommune	2020	2021	2022	2023
Rødøy	-	-	-	-
Lurøy	30	641	-	-
Meløy	533	520	758	732
Træna	164	45	113	122
Nesna	462	162	255	318
Dønna	327	52	88	67
Gildeskål	139	200	163	555
Steigen	162	337	471	342
Øksnes	213	265	330	225
Alstahaug	614	332	447	195
Herøy	277	237	317	265
Vega	200	94	722	336

Brønnøy	1 000	1 691	1 383	1 280
Nordland	30 378	21 216	25 947	23 800
EAKUO Landet uten Oslo	513 064	451 773	451 607	401 094

Tabell 8: Antall piper feiet for utvalget av Nordlandskommunene. Kilde: SSB.

Det er ikke rapportert antall piper feiet for 4-års perioden for Rødøy kommune. Vi vet fra informantene at dette er feil, siden Salten IKS feiet en runde i 2022 på fastlandet. Det er bekreftet av informantene at det ikke har vært gjennomført feiing eller tilsyn i 2023.

8.2.7 A-objekter som har fått tilsyn

Kommune	2020	2021	2022	2023
Rødøy	100 %	100 %	0 %	0 %
Lurøy	70 %	90 %	80 %	90 %
Meløy	27 %	6 %	18 %	0 %
Træna	100 %	100 %	100 %	100 %
Nesna	100 %	95 %	100 %	100 %
Dønna	0 %	50 %	33 %	0 %
Gildeskål	27 %	5 %	14 %	0 %
Steigen	44 %	11 %	22 %	6 %
Øksnes	0 %	9 %	22 %	44 %
Alstahaug	0 %	14 %	11 %	9 %
Herøy	8 %	67 %	50 %	10 %
Vega	2 %	0 %	9 %	14 %
Brønnøy	5 %	12 %	20 %	31 %
Nordland	38 %	27 %	29 %	33 %
EAKUO Landet uten Oslo	33 %	28 %	31 %	32 %

Tabell 9: Andel a-objekter som har fått tilsyn i prosent for utvalget av Nordlandskommunene. A-objekt er definert som bygninger til opphold for et større antall mennesker hvor brann kan medføre mer enn alminnelig fare for tap av menneskeliv. Kilde: SSB.

For 2020 og 2021 har Rødøy hatt tilsyn på alle særskilte brannobjekter i kommunen. I 2022 og 2023 er det ikke rapportert inn tilsyn på disse objektene. De fleste av utvalgskommunene har hatt tilsyn på noen av objektene alle årene, med unntak av to andre kommuner som ikke gjennomførte tilsyn i 2023.

8.2.8 Driftsutgifter til feiing og brann

Netto driftsutgifter til brannberedskap

Kommune	2020	2021	2022	2023
Rødøy	1 101	1 071	1 092	1 202
Brønnøy	1 045	1 171	1 328	1 013
Vega	1 657	1 687	1 721	1 988
Herøy	1 567	1 944	1 818	2 123
Alstahaug	1 008	1 132	1 391	1 303
Dønna	2 147	2 148	2 418	550
Nesna	696	1 084	1 153	1 262
Lurøy	1 229	1 055	1 237	1 216
Træna	1 914	1 869	1 899	2 575
Meløy	1 158	1 215	1 263	1 253
Gildeskål	1 519	1 756	1 722	2 105
Steigen	1 080	1 202	1 205	1 379
Øksnes	836	1 011	989	1 246
Nordland	1 050	1 184	1 242	1 309
EAKUO Landet uten Oslo	829	907	953	1 030

Tabell 10: Netto driftsutgifter per innbygger til brannberedskap for utvalget av Nordlandskommuner. Kilde: SSB.

Rødøy kommune sine driftsutgifter knyttet til brannberedskap per innbygger skiller seg ikke ut i forhold til resten av utvalgskommunene. Nordlandskommunene har generelt et høyere utgiftsnivå enn landet uten Oslo. Dette kan nok i hovedsak forklares med lavere innbyggertall og mer spredt bosetting enn gjennomsnittet.

Brutto driftsutgifter til feiing og tilsyn

Kommune	2020	2021	2022	2023
Rødøy	101	2	299	-
Lurøy	31	456	15	155
Meløy	373	262	339	275
Træna	238	240	259	269

Nesna	566	391	279	251
Dønna	705	627	614	2 203
Gildeskål	228	260	264	428
Steigen	274	326	278	323
Øksnes	316	356	393	395
Alstahaug	422	516	523	489
Vega	388	358	488	685
Brønnøy	509	576	655	688
Nordland	326	317	362	386
EAKUO Landet uten Oslo	256	275	303	330
Herøy (Nordland)	410	426	433	479

Tabell 11: Brutto driftsutgifter per innbygger til feiing og tilsyn. Kilde: SSB.

Det er ikke rapportert utgifter til feiing og tilsyn i Rødøy i 2023. Dette stemmer overens med det som er muntlig rapportert om at det ikke er gjennomført tilsyn og feiing i 2023 i Rødøy.

8.3 Oversikt over særskilte brannobjekter

Særskilte brannobjekter i Rødøy kommune

Rødøy omsorgssenter

Tjongsfjord Gjestegård

Jektvik skole og grendehus

Tjongsfjord skole, samfunnshus og Rødøyhallen

Øresvik skole og grendehus

Rødøy kirke

Tjongsfjord kirke

Helgeland Smolt

Våga Eiendom AS

Rødøy Rådhus

Selsøyvik handelssted

Særskilte brannobjekter i Rødøy kommune

Strømdalstunnelen
Tjongsfjord Alderstun

Tabell 12: Oversikt over kommunens særskilte brannobjekter. Kilde: Rødøy kommune.

Tabellen over viser en oversikt over de særskilte brannobjektene i Rødøy kommune.

UTKAST

Kontakt

Stein Kittelsen

Direktør

M: +47 99 56 90 91

E-post: Stein.kittelsen@bdo.no

BDO AS, et norsk aksjeselskap, er deltaker i BDO International Limited, et engelsk selskap med begrenset ansvar i henhold til garanti, og er en del av det internasjonale BDO-nettverket, som består av uavhengige selskaper i de enkelte land. Foretaksregisteret: NO 993 606 650 MVA. Medlem av Den Norske Revisorforening.

Leveransen er utarbeidet for oppdragsgiver, og dekker kun de formål som med denne er avtalt. All annen bruk og distribusjon skjer for oppdragsgivers regning og risiko. BDO AS eller BDO Advokater AS vil ikke kunne gjøres ansvarlig overfor en tredjepart.

Fordeling mannskaper 2025, 72 stk

